

مقدمه:

پس از انتشار کتاب‌های متعدد آموزشی برای گیتار در جهت ارتقای سطح درک و فهم دانش گیتار اکنون جای خالی کتابی تخصصی برای ریتم‌نوازی گیتار احساس می‌شود.

ریتم از این جهت اهمیت فراوان دارد که یکی از اجزای اصلی موسیقی است و گیتار به عنوان سازی که هم توانایی ریتمیک و هم توانایی ملودیک بودن را دارد، بنابراین شناختن ریتم‌های مختلف در سبک‌های مختلف و اجرای تکنیک‌های ریتم در هر سبک از اهمیت برخوردار است.

تاکنون کتاب‌های زیادی برای آموزش انواع سبک‌های گیتار منتشر شده که هر یک به اندازه خود مطالب با ارزش را برای آموزش داشته، ولی کتابی که فقط در خصوص ریتم‌نوازی با گیتار به شکل تخصصی باشد هنوز منتشر نشده و این کمبود باعث این می‌شود که ریتم‌نوازی گیتار دستخوش ابداعات فردی شود. نبود یک سیستم یکپارچه در آموزش ریتم باعث می‌شود هر مدرس و هنرآموز با اصطلاحات خود و تکنیک‌های خود ریتم را آموزش دهد که همان‌طور که ملاحظه می‌شود، آموزش ریتم در هر مکان تابع نام‌ها، تکنیک‌ها و یا قانون‌های مختص هر هنرآموز است. بنابراین وجود یک سیستم آموزشی یکپارچه در ریتم‌نوازی آینده‌ای را نشان می‌دهد که هنرجو در هر مکان که ریتم‌ها را فرا گرفته باشد می‌داند که این آموزش یک استاندارد کلی است و می‌تواند از این آموزش در ارتباط با دیگر هنرجویان هر منطقه ارتباط برقرار کند. غیر از مسئله یکپارچه بودن آموزش می‌دانیم که توانایی ریتم‌نوازی با گیتار بسیار گسترده است. شناختن سبک‌های مختلف و نام آن‌ها و ریتم‌هایی که در هر سبک وجود دارد و تکنیک ریتم و سبک مورد نظر، قابلیت دیگری است که این کتاب به هنرآموز و هنرجو می‌دهد.

در این کتاب سعی شده تا آموزش از مرحله پایه و مقدمات شروع و مرحله به مرحله رو به جلو حرکت کند. بنابراین مدرسین موسیقی و گیتار دقت کنند که این کتاب را باید در خلال آموزش کتاب‌های «از نواختن گیتار لذت ببرید، یک، دو، سه و چهار» تدریس کنند.

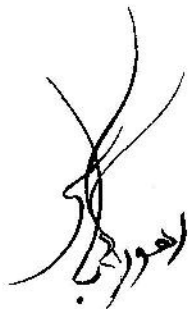
پس دقت کنید که مطالبی که در محور آموزش ریتم هنگام تدریس چهار کتاب «از نواختن گیتار لذت ببرید»، باید آموزش داده شود در این کتاب جمع‌آوری شده. سعی کنید با یک طرح درس منظم و مشخص مرحله به مرحله بین درس‌های کتاب اول، دوم، سوم و چهارم، مطالب این چهار جلد کتاب ریتم را ارائه دهید و دقت کنید در آموزش ریتم یک تکنیک خوب برای هنرجو قابل فهم و اجرا شده باشد، سپس تکنیک بعد را آموزش دهید. به این خاطر که هر مطلب پیش‌نیاز مطلب دیگری است.

در مرحله ابتدایی کتاب، آموزش آکوردهای ساده به همراه ضربه‌ها و حرکت‌های ساده دست راست وجود دارد و این مرحله رو به جلو همراه تکمیل کردن آکوردها شامل فراگیری انواع ریتم و ضربه زدن روی آکوردها می‌باشد. نحوه نامگذاری آکوردها یا ساختن آکوردها و تئوری آموزشی آن یا آشنایی با سبک‌های مختلف و ریتم‌نوازی در این سبک‌ها از مطالب دیگر این کتاب و کتاب‌های بعدی یعنی جلد دوم، سوم و چهارم است که هنرجو باید با آن آشنا شود.

ذکر این نکته حائز اهمیت است که برای بهبود آموزش و یاری هنرجویان با داندلود «اپلیکیشن همراه گیتار» در آدرس اینستاگرام «hamrahguitar» و یا با مراجعه به لینک «dinktr.ee/hamrahguitar» می‌توان به تمامی فایل‌های صوتی و تصویری کتاب دسترسی پیدا کرد. هنرجویان می‌توانند با نصب این اپلیکیشن تمامی فایل‌ها را همیشه و در همه جا بر روی گوشی‌های همراه خود داشته باشند.

در پایان بار دیگر از سروران گرانقدر و هنرآموزان عزیز تشکر می‌کنم که این جانب را تنها نگذاشته و می‌کوشیم تا به نتیجه مطلوب برسیم. همچنین با تشکر از مدیریت محترم مرکز بخش درویش‌خان، جناب آقای مجتبی هوشمندنیا در اصفهان و جناب آقای منوچهر کلانتر در تهران.

با آرزوی پیروزی برای افرادی که در جهت پیشرفت موسیقی گام برمی‌دارند.

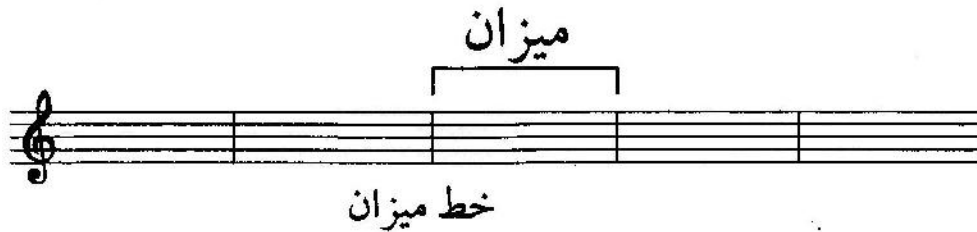
سکوت

هر نت دارای یک سکوت نیز می باشد. با این تفاوت که هنگام اجرای نت، صدا تولید می شود و زمان آن نت محاسبه می شود. ولی هنگام اجرای سکوت فقط زمان محاسبه می شود یا به اصطلاح شمارش می شود ولی هیچ صدایی تولید نمی شود. انواع مختلف نت ها و سکوت مربوط به آن در زیر نمایش داده شده است.

میزان

خط های عمودی که خطوط حامل را به فاصله های منظم و مساوی تقسیم می کنند خط میزان نام دارند و فاصله بین هر دو خط میزان یک میزان است. در هر میزان تعداد ضرب، مساوی و منظم قرار می گیرد.

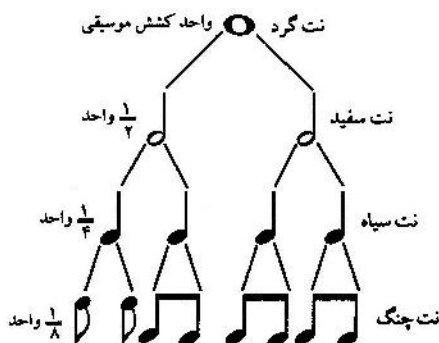

نکته

همان طور که گفته شد تمرین های این کتاب بر روی خطوط حامل رسم نمی شوند و بر روی نمادی از سیم های گیتار است. اما برای تقسیمات منظم و صحیح ریتم از خط میزان و میزان استفاده می کنیم.

کسر میزان «Time Signature»

هر میزان دارای تقسیمات منظم و مساوی ضرب است که نوع تقسیمات هر میزان نسبت به کسر میزان آن متغیر است. کسر میزان در ابتدای هر تمرین یا قطعه موسیقی نوع و تعداد ضرب هر میزان را مشخص می کند. دقت کنید کسر میزان یک کسر متعارف ریاضی نیست و فقط برای نام گذاری با عنوان کسر میزان شناخته می شود که به صورت دو عدد در صورت و مخرج خوانده می شود. عددی که در صورت کسر نوشته می شود، تعداد نت و عددی که در مخرج کسر است نوع ضرب را مشخص می کند. می دانیم نت گرد واحد کشش موسیقی است و هر نت گرد به دو نت سفید تقسیم می شود، پس هر نت سفید نصف نت گرد یا $\frac{1}{2}$ گرد است. هر نت سفید به دو نت سیاه تقسیم می شود و بنابراین هر نت سیاه $\frac{1}{4}$ نت گرد می باشد. پس کسر میزان $\frac{4}{4}$ بیان می کند در هر میزان باید به اندازه ۴ نت سیاه وجود داشته باشد. پس در این میزان می توان دو نت سفید یا یک نت گرد هم وجود داشته باشد.

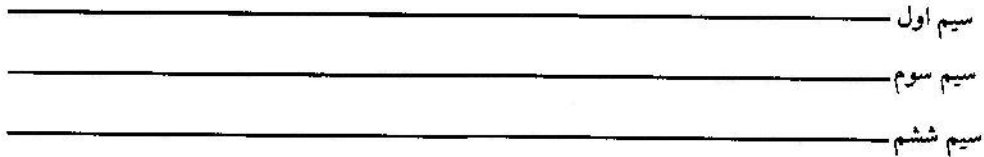
$$4 \times \frac{1}{4} = \frac{4}{4} \begin{array}{l} \text{تعداد نت} \\ \text{نوع نت} \end{array}$$

نکته

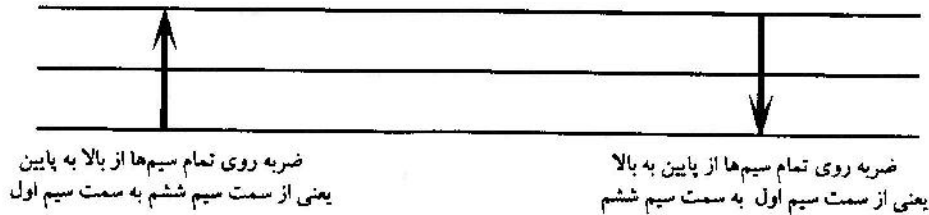
بهتر است برای نوشتن کسر میزان، از اعداد اروپایی استفاده شود.

$$\frac{4}{4} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{6}{8}$$

نوع حرکت و ضربه را با سه خط موازی با فاصله‌های مساوی نشان می‌دهیم که این سه خط نماینده سیم‌های اول، سوم و ششم گیتار است. بالاترین خط، سیم اول و پایین‌ترین خط سیم ششم است. با این ترسیم شکل، راحت‌تر جهت ضربه به هنجو آموزش داده می‌شود.

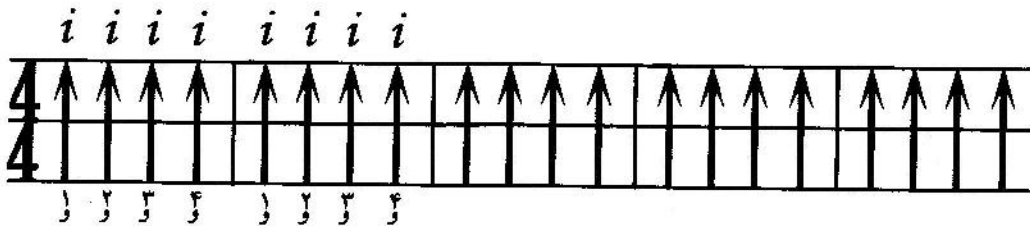

ضربه از بالا به پایین، منظور از سیم ششم به سمت سیم اول است و ضربه از پایین به بالا منظور جهت ضربه از سیم یک تا سیم ششم است، که به طور مثال در شکل زیر نمایش داده می‌شود. در این مرحله هنجو دچار شک و تردید می‌شود، چرا که چطور علامت به سمت بالا اینجا معنی عکس می‌دهد و منظور ضربه به پایین است! دقت کنید که در موسیقی صداهای بم در پایین و صداهای زیر در بالا قرار می‌گیرند، بنابراین شکل ضربه‌ها برای هنجوی تازه کار با ذهنیت او در تناقض است.

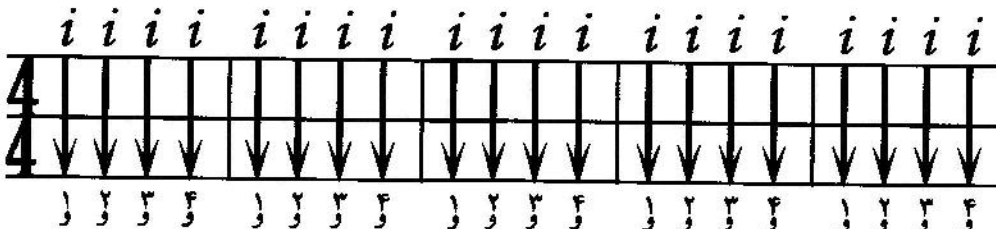
تمرین

با انگشت «i» از بالا به طرف پایین (از سیم ششم به سمت سیم اول) ضربه وارد کنید. به هیچ وجه روی سیم‌ها فشار نیاورید و مانند حرکت قلموی نقاشی به نرمی انگشت را روی سیم‌ها باز کنید. حتماً لازم نیست هر شش سیم به صدا دربیاید و برای کیفیت مطلوب‌تر می‌توانید از سمت سیم چهارم به پایین ضربه وارد کنید.

تمرین

در تمرین زیر جهت ضربه‌ها عکس تمرین قبل است. یعنی با انگشت «i» یا حرکت مضرب از پایین به سمت بالا ضربه وارد کنید. دقت کنید اگر انگشت کمی مورب باشد، حرکت صحیح‌تر و با کیفیت بیشتری اجرا می‌شود. هنگام اجرا بشمارید یا از مترونم استفاده کنید.

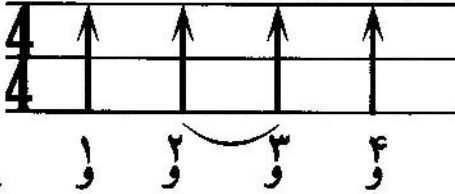

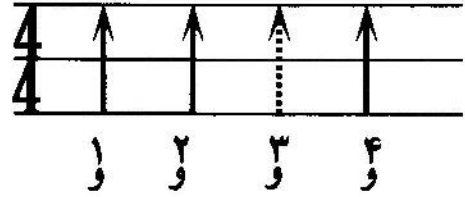
نحوه نشان دادن ضربه‌هایی که حرکت دارند ولی اجرا نمی‌شوند

همانطور که دقت کردید ضربه‌هایی که با خط اتحاد به هم وصل می‌شوند اجرا نمی‌شوند، ولی حرکت آن انجام می‌شود. از این رو این ضربه را با خطی نقطه‌چین نمایش می‌دهیم. بنابراین هر گاه هترجوه به علامت فلش نقطه‌چین برخورد کرد باید انگشت خود را در جهت فلش از روی سیم‌ها حرکت داده ولی انگشت یا مضراب وی به سیم‌ها برخورد نکند تا زمان ضربه مورد نظر محاسبه شود.

نحوه اجرا

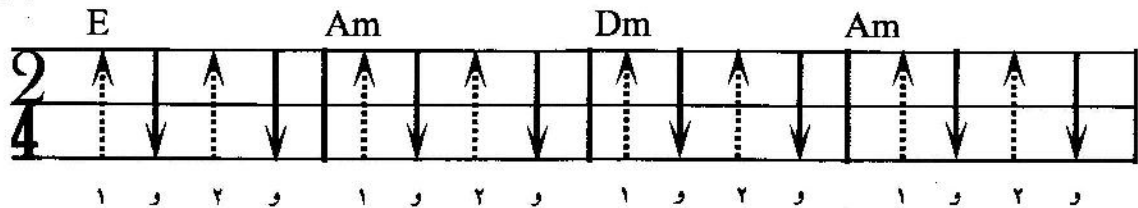
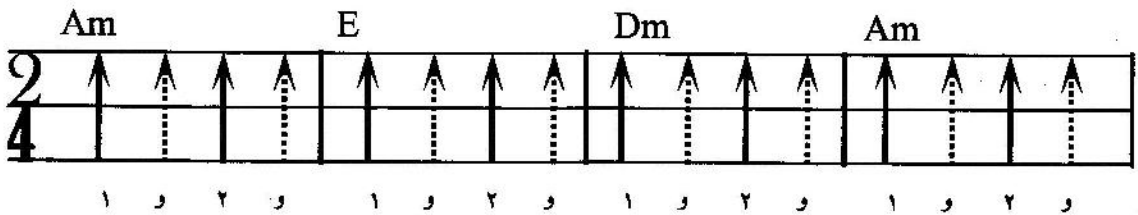
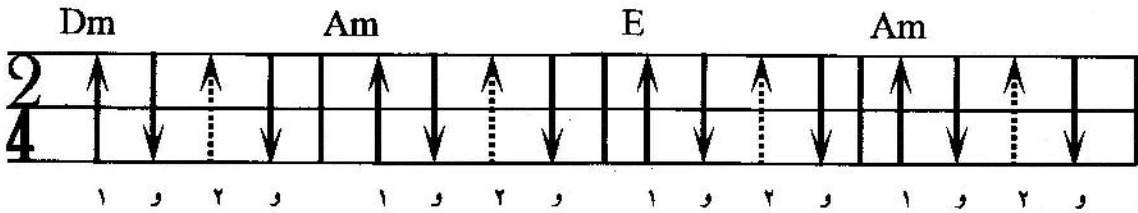
نحوه نشان دادن

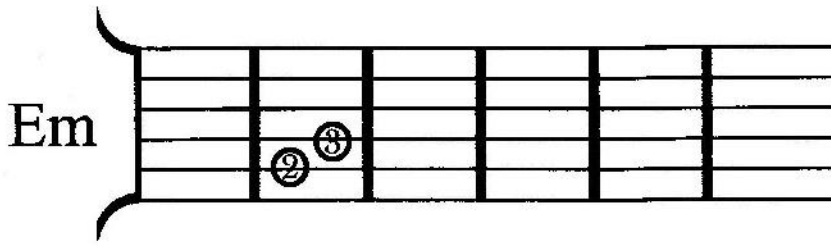

سنگوب

ادامه ضربه ضعیف را روی ضربه قوی «سنگوب» می‌گویند. در مطالبی که در گذشته آموختیم، با ضرب ضعیف و قوی و خط اتحاد که ضربه‌ها را به هم متصل می‌کرد آشنا شدیم. اگر خط اتحاد بین یک ضرب ضعیف و قوی قرار بگیرد، در واقع کشش ضرب ضعیف به قوی متصل شده. بنابراین ضرب قوی اجرا نمی‌شود و صدای ضرب ضعیف به جای ضرب قوی شنیده می‌شود. این حالت را در موسیقی «سنگوب» می‌نامند.

تمرین سنگوب با آکوردهای «Am ، Dm ، E»

آکورد «می مینور Em»

انگشت ۲ روی فرت ۲ سیم ۵
انگشت ۳ روی فرت ۳ سیم ۴

نکته

آکورد «E و Em» با جابه‌جایی انگشت «۱» تغییر می‌کند. پس برای افرادی که تازه شروع به کار کرده‌اند بهتر است آکوردهایی که نزدیک به هم تعویض می‌شوند و یا با جابه‌جایی یک انگشت تعویض می‌شوند را بیشتر کار کنند. در درس‌های آینده بیشتر از این موارد استفاده خواهیم کرد.

